

Nr 23

Av herr Ericsson i Näs m. fl., om användande av den Längmanska A-fondens avkastning till främjande av kulturellt samarbete mellan Sverige och Finland.

För vårt lands kulturella utveckling är förbindelserna med Finland och dess kulturliv av synnerligen stor betydelse. Den svenskspråkiga kultur, som alltjämt spelar en mycket betydelsefull roll i Finland, och den historiska gemenskap, som Finland och Sverige har, måste ge det kulturella samarbetet mellan nämnda länder en särställning. För närvarande finns vissa fonder för främjande av kulturellt samarbete mellan de nordiska länderna, nämligen mellan Sverige och Danmark, mellan Sverige och Norge, mellan Norge och Danmark, mellan Danmark och Island samt mellan Norge och Island. Finland beröres icke av dessa fonders verksamhet. Det har i vårt land länge känts som en stor brist, att någon fond för samarbete på ifrågasvarande område icke funnits mellan Sverige och Finland.

Riksdagens revisorer har i sin senaste berättelse bl. a. behandlat frågan om den framtida användningen av den del av de Längmanska donationsmedlen, som hittills fått stå på tillväxt, nämligen den s. k. A-fonden. Denna fond får enligt testamentet icke tagas i anspråk, förrän den vuxit till 4 milj. silverrubel, vilket motsvarar cirka 11,2 milj. kronor. Detta minimibelopp beräknas den Längmanska A-fonden komma att överskrida budgetåret 1957/58.

Enligt E. J. Längmans testamente, som dagtecknades den 20 december 1859, skall avkastningen av A-fonden utbetalas för vissa angivna ändamål, såsom till förbättrande av kommunikationer och vägar, till stöd åt industri, handel och övrigt näringsliv, till sjukvård och olika sociala hjälpåtgärder. Den genomgripande omdaning, som det svenska samhället undergått, sedan Längmans testamente för snart 100 år sedan upprättades, har väsentligen ändrat förutsättningarna för de av testator avsedda hjälpaktionerna. De i testamentet för A-fonden angivna ändamålen kan numera sägas vara tillgodosedda av det allmänna i den ena eller andra formen. Såsom riksdagens revisorer föreslagit, bör därför frågan om användningen av den Längmanska A-fonden bli föremål för utredning.

Revisorerna har förordat, att den Längmanska A-fonden föres till den Längmanska kulturfonden, varigenom den senare skulle mer än fördubblas. Vi delar uppfattningen, att A-fondens avkastning främst bör utnyttjas för kulturfrämjande verksamhet och liknande. Finländaren E. J. Längman

upprättade sitt testamente till förmån för de finska och svenska folken. Det synes oss väl överensstämma med testamentets syfte, om avkastningen av ifrågavarande fond utnyttjas till främjande av kulturellt samarbete mellan Sverige och Finland. En sådan lösning skulle vara av stor betydelse inte bara för förbindelserna mellan Sverige och Finland utan också för hela det nordiska samarbetet.

Centrala uppgifter för den Längmanska A-fonden i syfte att främja det kulturella samarbetet mellan Sverige och Finland bör då vara stipendieverksamhet och allmänt utbytes- och upplysningsarbete. Det senare bör omfatta högre och lägre läroanstalter, det frivilliga folkbildningsarbetet och inte minst de stora organisationerna. En viss publikationsverksamhet i de båda länderna bör också kunna stödjas genom fonden. Författare, som gjort betydelsefulla insatser för det kulturella samarbetet mellan de båda länderna, bör stödjas genom stipendier. En väsentlig uppgift för fonden borde också vara att stimulera och stödja det personliga utbyte, som kommit till stånd genom de s. k. vänorts- och fadderortsrörelserna.

Lämpligast synes oss vara, att handhavandet av den Längmanska A-fondens verksamhet anförtros åt Föreningen Norden i Sverige. Denna förening har mycket stor betydelse för det nordiska samarbetet, och dess allmänna verksamhet syftar uttryckligen till ett allsidigt främjande av kulturförbindelserna mellan de nordiska länderna. Det bör vara en naturlig uppgift för Föreningen Norden att handhava en kulturfrämjande verksamhet av det slag, som vi ovan förordat.

Då den Längmanska A-fondens avkastning i enlighet med testamentet kan beräknas bli disponibel för användning budgetåret 1957/58, synes det vara nödvändigt, att frågan om medlens utnyttjande snarast utredes. Vid en sådan prövning bör man syfta till att medlen skall kunna användas till främjande av det kulturella samarbetet i enlighet med vad vi förordat.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att Kung. Maj:t ville låta utreda frågan om användande av den Längmanska A-fondens avkastning till främjande av det kulturella samarbetet mellan Sverige och Finland i enlighet med motionens syfte samt, därest så visar möjligt, vidtagna åtgärder till förverkligande härav.

Stockholm den 18 januari 1956

Gunnar Ericsson
i Näs

Harald Hallén

Margit Vinge

Ernst Ahlberg

Torsten Andersson
i Brämhult

Holger Adolfsson